

GIÁ TRỊ LỊCH SỬ - VĂN HÓA CỦA DI TÍCH LỊCH SỬ CÁCH MẠNG TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH ĐỒNG THÁP

• TS. Nguyễn Trọng Minh (*)

Tóm tắt

Di tích lịch sử cách mạng trên địa bàn Đồng Tháp có giá trị cung cấp thông tin lịch sử về quá trình tổ chức đánh giặc cứu nước của nhân dân tỉnh nhà trong suốt nhiều thập niên từ 1930 đến 1975. Hệ thống di sản này đã chỉ rằng: văn hóa tổ chức đánh giặc cứu nước sáng tạo, phù hợp với điều kiện kháng chiến của vùng Đồng Tháp; nét đẹp trong nhân cách ứng xử của người dân đất sen hồng, tình đoàn kết chống kẻ thù xâm lược và hào khí anh hùng của người dân Đồng Tháp. Những giá trị lịch sử - văn hóa được nhận diện qua di tích lịch sử cách mạng mang đậm bản sắc vùng Đồng Tháp, là giá trị để kết nối truyền thống và hiện đại, đang cần được bảo tồn và phát huy.

1. Đặt vấn đề

Đồng Tháp hiện có trên 100 di tích lịch sử cách mạng (DTLSCM), trong đó có hơn 30 di tích được xếp hạng cấp tỉnh và 4 di tích được xếp hạng cấp quốc gia. Đây là nguồn di sản vật thể có giá trị vô giá của người dân Đồng Tháp, góp phần cung cấp cho các nhà nghiên cứu, thanh niên, thế hệ trẻ Đồng Tháp nhiều thông tin lịch sử - văn hóa. DTLSCM là nơi ghi nhận những sự kiện lịch sử, chiến công, đóng góp của nhân dân dưới sự lãnh đạo của Đảng cộng sản Việt Nam trong lịch sử kháng chiến chống thực dân Pháp và đế quốc Mỹ giải phóng dân tộc trên địa bàn Đồng Tháp.

Hiện nay, hệ thống DTLSCM được bảo tồn và phát huy các giá trị. Bên cạnh cung cấp các thông tin lịch sử, hệ thống này có vai trò cung cấp cho thế hệ trẻ các giá trị văn hóa đánh giặc cứu nước, nét đẹp nhân cách, hào khí của người dân Đồng Tháp. Giá trị lịch sử - văn hóa này đã và đang góp phần giáo dục, định hướng ý thức tư tưởng dân tộc cho nhiều thế hệ. Do đó, việc nghiên cứu, nhận diện giá trị của DTLSCM là việc làm cần thiết để có thể tiếp tục góp phần bảo tồn và phát huy hệ thống giá trị di sản dân tộc, để các thế hệ trẻ Đồng Tháp có cơ hội tiếp cận giá trị của khối tài sản vô giá do tiền nhân để lại.

Bài viết được nghiên cứu bằng phương pháp sử học nhằm hệ thống hóa, dựng lên bức tranh DTLSCM, chỉ ra những giá trị lịch sử - văn hóa của một số DTLSCM tiêu biểu được xếp hạng trên địa bàn tỉnh Đồng Tháp.

(*) Khoa Văn hóa - Du lịch, Trường Đại học Đồng Tháp.

2. Nội dung

2.1. Hệ thống DTLSCM trên địa bàn tỉnh Đồng Tháp

Đồng Tháp được "trang bị" bởi hai nhánh chính của sông Mê-Kông đổ vào Việt Nam, sông Tiền và sông Hậu đã tạo ra điều kiện tự nhiên khá đa dạng, có nhiều địa hình phù hợp và thuận lợi cho quá trình tổ chức hoạt động cách mạng của nhân dân. Đó là địa hình sông nước chằng chịt, nhiều bưng biền, có độ che phủ tự nhiên dày đặc. Tận dụng điều kiện này nhân dân và Đảng bộ Đồng Tháp đã tổ chức các hoạt động tấn công địch, phòng thủ, bám trụ vững chắc để tổ chức kháng chiến thành công. Đây là một trong những điều kiện hình thành hệ thống di tích cách mạng rộng khắp trên địa bàn. Mặt khác, truyền thống giàu lòng yêu nước của nhân dân Đồng Tháp đã quyết định cho yếu tố nhân hòa và thiên thời hợp thành, từ đó nhân dân có nhiều cơ hội đóng góp to lớn vào thắng lợi trong cuộc chiến tranh giải phóng dân tộc.

Theo nghiên cứu của chúng tôi, hệ thống DTLSCM của tỉnh Đồng Tháp hình thành và phân bố rộng khắp trên 12 đơn vị hành chính (xem Phụ lục - Bảng 1). Sự phân bố của hệ thống di tích này không phải do ngẫu nhiên, mà là kết quả của quá trình tổ chức đấu tranh sáng tạo và anh dũng của nhân dân Đồng Tháp trong chống giặc ngoại xâm.

2.2. DTLSCM cung cấp thông tin về quá trình đấu tranh cách mạng và tổ chức kháng chiến chống thực dân giải phóng dân tộc (1930 -1975)

2.2.1. DTLSCM trong thời kỳ 1930 - 1945

Địa bàn Đồng Tháp là nơi xuất hiện các phong trào vận động chính trị và tổ chức vũ trang chống Pháp từ rất sớm, những sự kiện ấy gắn liền với không gian lịch sử và đã trở thành di tích có giá trị khoa học lịch sử, chứng minh cho sự cống hiến, đấu tranh anh dũng và sự lãnh đạo mưu trí của Đảng bộ Đồng Tháp, tiêu biểu là:

Nơi thành lập Chi bộ Đảng cộng sản đầu tiên của tỉnh Đồng Tháp, tại ấp Hòa Lợi, xã Hòa An, thành phố Cao Lãnh. Di tích ghi dấu ấn vào cuối năm 1929, tại đây diễn ra cuộc họp thành lập chi bộ Hòa An - chi bộ Đảng đầu tiên ở tỉnh Sa Đéc và đến đầu năm 1930 Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời, chi bộ này được công nhận là chi bộ Đảng Cộng sản Việt Nam ở Đồng Tháp. Sự kiện này đánh dấu bước đầu trưởng thành của quá trình chuẩn bị về tổ chức của đảng chính trị, lãnh đạo nhân dân trong cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc của Đảng bộ Đồng Tháp. Công trình chính gồm có một Bia - tượng đài, biểu trưng là lá cờ Đảng được cách điệu như một đóa sen nở xòe, như một cuốn sách ghi lại những trang sử hào hùng của Đảng và nhân dân Đồng Tháp.

Di tích đình Tân Dương và Bức Phù điêu Tân Dương, tại xã Tân Dương, huyện Lai Vung, nơi ghi dấu sự kiện nhân dân địa phương dưới sự lãnh đạo Đảng bộ địa phương đã đứng lên nổi dậy chống ách áp bức tàn bạo của thực dân Pháp. Đó là sự kiện lịch sử, ngày 13 tháng 5 năm 1930, hàng ngàn đồng bào trong xã Tân Dương đã tập trung trước đình Tân Dương và trụ sở Tề xã Tân Dương để "đón Tỉnh trưởng", đưa ra nhiều yêu sách, buộc thực dân phải nhượng bộ cho địa phương. Sự kiện này tạo ra ảnh hưởng lớn, thúc đẩy phong trào cách mạng của quần chúng ở các xã, quận, huyện, trong tỉnh và các tỉnh lân cận dâng cao.

Cụm di tích Dinh Quận, Dinh Cò Tây - Nhà thầy thuốc Lư, phòng tra tấn và phòng biệt giam, nơi đây là cụm tòa nhà được xây dựng có kiến trúc theo kiểu Pháp. Trong kháng chiến chống Pháp, đây là cơ sở đầu não của địch, nơi chứng kiến và ghi nhận nhiều sự kiện lịch sử đấu tranh của nhân dân Cao Lãnh. Đó là vào ngày 3 tháng 5 năm 1930, dưới sự chỉ đạo của Chi bộ Cao Lãnh, nhân dân đã tổ chức khoảng 4.000 người kéo về từ nhiều xã trong các quận Cao Lãnh, Châu Thành, Chợ Mới đấu tranh trực diện với chính quyền thực dân - tay sai, hô vang khẩu hiệu: “Hoãn thuế thân hai tháng”, “Thả những người bị bắt vì thiếu thuế và không đi xâu bị bắt”, “Giảm tô tức, bỏ phạt vạ vô lý”, trước làn sóng đấu tranh hùng mạnh này, tên cò Cazenova và tên Quận trưởng đã chấp nhận yêu sách của nhân dân Cao Lãnh; Đến năm 1945, vào ngày 25 tháng 8, nơi đây dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ Cao Lãnh, nhân dân các huyện tập trung về Cao Lãnh cướp chính quyền trong tay Nhật - Pháp và buộc chính quyền tay sai phải giao chính quyền và nộp toàn bộ vũ khí cho chính quyền cách mạng; Đến ngày 5 tháng 3 năm 1961, tại đây nhân dân các nơi Thanh Bình, Cao Lãnh, Mỹ An đã kéo về đấu tranh đòi chính quyền tay sai “Chấm dứt bắn phá, khủng bố, chống bắt lính..”, kẻ thù đã dùng vũ lực chống lại nhân dân tàn bạo, nhưng với không khí sôi sục đó người ngã xuống, người xóc tới không ai sợ bạo lực, đã xông thẳng vào kẻ thù, buộc tên Tỉnh trưởng phải chấp nhận yêu sách và thả người bị bắt. Đến năm 1978, Ủy ban Nhân dân tỉnh Đồng Tháp đã quyết định chọn nơi đây để xây dựng cơ quan Bảo tồn Bảo tàng.

Di tích lịch sử chùa Bửu Lâm - chùa Tổ Cái Bèo

Ảnh: Nguyễn Minh

Di tích chùa Bửu Lâm (chùa Tổ Cái Bèo), là một trong những ngôi chùa cổ ở Nam bộ, được xây dựng vào cuối thế kỷ XVII, tọa lạc tại ấp 3, xã Bình Hàng Trung, huyện Cao Lãnh. Nơi đây đã ghi dấu sự kiện lịch sử đấu tranh của nhân dân Đồng Tháp từ khi Thiên hộ Võ Duy Dương chọn Đồng Tháp Mười làm căn cứ chống Pháp, về sau trở thành nơi trú ẩn, nuôi chứa cán bộ, chiến sĩ cách mạng trong suốt hai cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp và đế

quốc Mỹ. Chùa là nơi phát động, xuất phát của nhân dân Cao Lãnh nổi dậy cướp chính quyền từ tay chính quyền tay sai của Nhật vào ngày 25 tháng 8 năm 1945, nơi sư Phổ Lý kêu gọi, phát động đồng bào Phật tử đoàn kết với Việt Minh, quyết tâm bảo vệ thành quả cách mạng vừa đạt được vào tháng Tám năm 1945.

Di tích Tòa hành chánh tỉnh Sa Đéc, tọa lạc tại phường 3, thành phố Sa Đéc, là trụ sở làm việc của Tỉnh trưởng người Pháp và người Việt từ đầu thế kỷ XX đến năm 1945; Di tích này ghi nhận một sự kiện lịch sử đáng nhớ vào tháng 8/1945, hàng ngàn quần chúng cùng với bà Trần Thị Nhưyng - người đại diện cho Ủy ban khởi nghĩa, đã tổ chức biểu tình, bao vây gây áp lực buộc tên Tỉnh trưởng Lê Tấn Bửu giao chính quyền cho Mặt trận Việt Minh, góp phần khởi nghĩa giành chính quyền ở tỉnh lỵ và toàn tỉnh Sa Đéc đúng thời điểm lịch sử.

2.2.2. DTLSCM thời kỳ 1945 - 1954

Trong lịch sử cách mạng đấu tranh giải phóng dân tộc thời kì này có nhiều sự kiện lịch sử đã ghi dấu ấn anh hùng của dân - quân Đồng Tháp, để chứng minh đóng góp đó, chúng tôi đơn cử những hình ảnh tiêu biểu sau:

Di tích nơi thành lập ngành Giao bưu - Thông tin vô tuyến điện Nam bộ, tại xã Phú Cường, huyện Tam Nông, là nơi ghi nhận sự ra đời và hoạt động của hai ngành Giao thông liên lạc và Thông tin vô tuyến điện ở vùng Đồng Tháp Mười trong những năm đầu cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp. Đó là vào cuối năm 1947, Ủy ban hành chính kháng chiến Nam Bộ quyết định tổ chức lực lượng thông tin vô tuyến điện ngay tại Đồng Tháp Mười để giữ liên lạc với Trung ương và chỉ đạo kịp thời cuộc kháng chiến.

Di tích lịch sử bia tưởng niệm vụ thảm sát Bình Thành

Ảnh: Nguyễn Minh

Di tích nơi diễn ra trận tiêu diệt thiếu tướng Chanson và Thủ hiến Thái Lập Thành, tại phường 3, thành phố Sa Đéc, là khu tượng đài chân dung anh hùng Phan Văn Út, ghi dấu sự

kiện người cảm tử quân dũng cảm, mưu trí, linh hoạt đã tiêu diệt được hai quan chức cao cấp nhất của đoàn kinh lý Sa Đéc vào ngày 31 tháng 7 năm 1951, là thiếu tướng Chanson - tư lệnh quân viễn chinh Pháp ở Nam Đông Dương và Thủ hiến chính phủ Nam Kỳ Thái Lập Thành. Sự kiện này đã gây chấn động lớn trên toàn cõi Đông Dương, chính quốc Pháp và thế giới. Hàng loạt các báo ở Châu Âu, Châu Mỹ, Châu Phi, Châu Á bấy giờ đã đồng loạt đưa tin về sự kiện này, gây tiếng vang lớn về chiến công của Việt Minh tiêu diệt hai quan chức cao cấp của thực dân Pháp và chế độ bù nhìn ở Việt Nam.

Di tích vụ thảm sát Bình Thành, tại thị trấn Thanh Bình, là đài tưởng niệm những người yêu nước đã đứng lên chống lại bọn phản động - tay sai của Pháp và Mỹ phá hoại Hiệp định Giơ-ne-vơ, bị chúng sát hại vào tháng 11 năm 1954; kẻ thù đã giết chết 34 người, làm 10 người bị thương, bắt bố hàng trăm người, đánh đập, tra khảo tàn nhẫn, gây đau thương tan tóc cho nhiều gia đình tại địa phương.

2.2.3. DTLSCM thời kì 1954 - 1975

Trong thời kì này, dân - quân đã tiếp tục đóng góp nhiều chiến công vẻ vang trong lịch sử dân tộc, để chứng minh cho sự đóng góp của nhân dân Đồng Tháp, chúng tôi đơn cử một số DTLSCM sau:

Di tích chiến thắng Giồng Thị Đam - Gò Quản Cung, tại ấp An Tài, xã An Phước, huyện Tân Hồng, nằm trên cánh đồng lúa của Nông trường Giồng Găng, tượng đài chiến thắng ghi dấu trận đánh giặc bằng vũ trang có tổ chức, diễn ra vào ngày 26 tháng 9 năm 1959. Di tích đánh dấu sự kiện Tiểu đoàn 502 tỉnh Kiến Phong tổ chức thực hiện nghị quyết TW 15 về đánh địch bằng lực lượng vũ trang, trận này đã tiêu diệt và bắt sống gần 200 tên giặc, chiến thắng đã góp phần chuẩn bị thế chuyển mình vươn lên của cách mạng miền Nam.

Di tích lịch sử chiến thắng Giồng Thị Đam - Gò Quản Cung

Ảnh: Nguyễn Minh

Di tích đồng khởi chiến thắng giải phóng Thanh Mỹ, tại ấp Hưng Lợi, xã Thanh Mỹ, huyện Tháp Mười, nơi ghi dấu chiến công của nhân dân Thanh Mỹ, vào đêm 24 rạng sáng ngày 25 tháng 12 năm 1959 đã nổi dậy tấn công đồn bót của địch, giải phóng quê hương. Chiến thắng Thanh Mỹ đã chứng minh cho khả năng dân - quân kết hợp được hình thức đấu tranh chính trị - võ trang và vận dụng thành công tấn công bằng ba mũi giáp công: chính trị - vũ trang - binh vận.

Di tích vụ thăm sát Long Hưng B, đài tưởng niệm vụ thăm sát ở xã Long Hưng B, huyện Lấp Vò, là nơi ghi dấu chứng tích chiến tranh vụ thăm sát man rợ của kẻ thù đối với 23 người dân lành vô tội bị bọn địch bắt giam vì bị tình nghi hoạt động cách mạng trước ngày 21 tháng 5 năm 1962.

Di tích căn cứ Tỉnh ủy Kiến Phong (Xẻo Quýt), tại địa bàn hai xã Mỹ Long và Mỹ Hiệp, huyện Cao Lãnh, là căn cứ kháng chiến của tỉnh ủy Kiến Phong, nằm trong khu rừng tràm có tổng diện tích 50ha. Di tích bao gồm: hệ thống công sự chiến đấu, cơ quan liên lạc, cơ sở làm việc của lãnh đạo tỉnh ủy, hầm bí mật dưới mặt đất ngập nước và những bãi ghù tử địa dùng để chống các cuộc hành quân càn quét của kẻ thù. Căn cứ Xẻo Quýt là nơi tỉnh ủy Kiến Phong tổ chức các hoạt động lãnh đạo, chỉ huy quân - dân kháng chiến chống đế quốc Mỹ từ những năm 1960 đến 1975.

Những Di tích lịch sử vụ thăm sát ở Long Hưng B tại Lấp Vò; Di tích vụ thăm sát Bình Thành tại Thanh Bình; Di tích lịch sử vụ thăm sát Rạch Cái Dứa tại Lấp Vò; Di tích vụ thăm sát Thạnh Lợi tại Tháp Mười... đang tồn tại, trở thành những nhân chứng lịch sử, tố cáo tội ác của kẻ thù đã dùng những thủ đoạn tàn độc để khủng bố, thăm sát những người yêu nước, lực lượng cách mạng đứng lên đòi quyền tự quyết, độc lập của dân tộc.

DTLSCM thời kỳ này ghi nhận những hình ảnh cụ thể về công lao, chiến thắng của dân tộc nhỏ có truyền thống yêu nước nồng nàn với một bên là kẻ thù xâm lược có sức mạnh quân sự hiện đại gấp nhiều lần. Những chứng tích chỉ ra cho thế hệ trẻ hôm nay những bài học kinh nghiệm lịch sử về sự ứng phó thông minh của cha - anh với kẻ thù xâm lược. Đó là những bài học: tập hợp sức mạnh của khối đại đoàn kết dân tộc trong đấu tranh với kẻ thù, vận dụng giá trị của địa hình để tổ chức kháng chiến, biến những điều kiện có sẵn trong tự nhiên thành những thế trận đánh giặc. Đó là hình ảnh những ngôi chùa, ngôi đình tham gia kháng chiến, nuôi - trú cán bộ; những chiếc xuồng ba lá với cô giao liên, bãi ghù chống càn giữa đồng bưng, hầm bí mật lãnh đạo kháng chiến giữa rừng tràm ngập nước và những căn cứ trong lòng dân. Những hình ảnh cụ thể vẫn còn hiện diện trong các di tích: Đình Thường Lạc, Đình Long Thuận, Chùa Phước Thiện, Chùa Bửu Lâm, Di tích chiến thắng Giồng Thị Đam - Gò Quản Cung, Di tích đồng khởi chiến thắng giải phóng Thanh Mỹ, Di tích căn cứ Tỉnh ủy Kiến Phong...

2.3. Giá trị văn hóa của DTLSCM trên địa bàn Đồng Tháp

Khi tiếp cận và tìm hiểu bên trong những hình ảnh cụ thể, hiện thực của DTLSCM ở Đồng Tháp, chúng tôi thấy toát lên giá trị văn hóa mang đậm tính nhân văn, chứng minh truyền thống đẹp của nhân dân Đồng Tháp. Đó là:

Thứ nhất là giá trị về nhân cách đẹp, cách sống đầy khí phách có truyền thống của nhân dân Đồng Tháp. Qua các di tích lịch sử ghi nhận thăm sát của kẻ thù đối với nhân dân, chúng ta sẽ thấy được giá trị đó: người dân ở Lấp Vò, Thanh Bình, Tháp Mười và nhiều nơi khác, cả tập thể và cá nhân, người dân yêu nước đã tiếp bước thế hệ cha ông, đã làm nhiều cách để đấu tranh với kẻ thù, họ sẵn sàng hi sinh để tổ quốc quyết sinh, đứng lên đấu tranh trực diện với kẻ thù lớn mạnh dù trong tay không có cầm vũ khí sắc bén. Ngay trước mặt, họ chứng kiến những người đi trước ngã xuống nhưng vẫn bước tới và cứ thế họ trở thành những tượng đài hi sinh, tấm gương, những hình ảnh văn hóa về cách sống đầy nghĩa khí. Sự hi sinh và nhân cách đẹp đó được đơn cử bằng một hình ảnh cụ thể của anh hùng Phan Văn Út, người được nhân dân Sa Đéc chứng kiến trong trận tiêu diệt thiếu tướng Chanson và Thủ hiến Thái Lập Thành bằng hình thức cảm tử quân.

Thứ hai là giá trị về sự ứng xử thông minh, nhạy bén, linh hoạt trong văn hóa cách mạng Việt Nam ở Đồng Tháp được thể hiện trong những Di tích chiến thắng Giồng Thị Đam - Gò Quản Cung, Di tích đồng khởi chiến thắng giải phóng Thanh Mỹ, Di tích căn cứ Tỉnh ủy Kiến Phong, giá trị này góp phần làm giàu hình ảnh về văn hóa đánh giặc cứu nước của nhân dân Đồng Tháp.

Thứ ba là di tích lịch sử góp phần truyền giữ những giá trị nghệ thuật dân gian, nghệ thuật điêu khắc tượng đài cách mạng, đánh dấu quá trình giao lưu và tiếp biến văn hóa. Một nét văn hóa đặc sắc ở đây là có nhiều địa điểm DTLSCM, đồng thời là các công trình kiến trúc tôn giáo, tín ngưỡng có giá trị, đó là: Di tích lịch sử đình Thường Lạc, Chùa Phước Thiện, Chùa Bửu Lâm; mang giá trị nghệ thuật tượng đài cách mạng đó là Di tích chiến thắng Giồng Thị Đam - Gò Quản Cung, Bia chi đội Trần Phú (Hải Ngoại 4)... Những tòa nhà kiến trúc kiểu Pháp, mang giá trị kiến trúc nghệ thuật đặc sắc, những công trình được người Việt Nam xây dựng theo lối kiến trúc kiểu Pháp vào đầu thế kỷ XX như: Đình Long Thuận, Cụm di tích Dinh Quận, Dinh Cò Tây - Nhà thầy thuốc Lư... đó là sự kết hợp nét đẹp văn hóa thẩm mỹ của kiến trúc Đông - Tây trong lịch sử văn hóa kiến trúc Đồng Tháp.

Thứ tư là giá trị về văn hóa biểu trưng cho sự đoàn kết tôn giáo - dân tộc, sự giao thông giữa đạo và đời đáng ghi nhớ và trân trọng, đó là Di tích lịch sử chùa Tổ Cái Bèo, Chùa Phước Thiện, nơi phát động kêu gọi Phật tử và nhân dân ủng hộ, đoàn kết với Việt Minh, tiêu thổ kháng chiến, bảo vệ thành quả cách mạng, nuôi - trú của nhiều cán bộ lãnh đạo cách mạng...

Bên cạnh những giá trị văn hóa nhân văn đó, DTLSCM Đồng Tháp đã góp phần hình thành hệ thống tài nguyên du lịch, phục vụ trong khai thác kinh tế du lịch của tỉnh nhà, góp phần tô đậm tạo những hình ảnh đặc sắc về văn hóa cách mạng ở vùng bưng biền, mang đậm nét hào khí Thăng Long, luôn quyết đoán trong đối đầu với kẻ thù xâm lược. Ngày nay, Việt Nam mở cửa và hội nhập để phát triển kinh tế, đẩy mạnh giao lưu văn hóa với các nước trên thế giới, các DTLSCM ở Đồng Tháp trở thành những địa điểm thu hút khách du lịch trong và ngoài nước. Du khách tận mắt nhìn thấy cách tổ chức đánh giặc của ông - cha, DTLSCM sẽ là cầu nối cho sự giao lưu, tìm hiểu văn hóa quốc tế giữa các dân tộc yêu chuộng hòa bình. Đây là một trong những nguồn tài nguyên du lịch nhân văn có ý nghĩa quan trọng giao lưu và phát triển du lịch quốc tế ở Việt Nam, góp phần khẳng định bản sắc văn hóa dân tộc trên quê hương Đồng Tháp.

4. Kết luận

Hệ thống DTLSCM là những hình ảnh cụ thể về bản hùng ca, ghi nhận sự hi sinh, chiến công chống giặc cứu nước của nhân dân Đồng Tháp trong thời kì 1930 đến 1975. Sau khi nghiên cứu chúng tôi thấy ngoài việc chứa đựng những thông tin có giá trị lịch sử, các di tích đã góp phần tô đẹp thêm dấu ấn văn hóa, nét đẹp truyền thống, đạo lý yêu nước và nhân cách sống của tiền nhân trên vùng Đồng Tháp, đó là tài sản văn hóa vô giá mà các thế hệ cha - anh đã để lại cho con cháu. Do đó, nghiên cứu bảo tồn và phát huy các giá trị lịch sử - văn hóa của DTLSCM nói trên là cách giúp thế hệ trẻ Đồng Tháp có cơ hội tiếp cận những giá trị di sản, mang theo khối tài sản lớn của quê hương vào tương lai trên khắp nẻo đường mưu sinh sau này. Chúng tôi thiết nghĩ việc thanh niên - sinh viên nên dành thời gian đọc tiếp những trang sử vẻ vang của Đồng Tháp, tổ chức những chuyến về nguồn, tìm đến DTLSCM để có cơ hội tiếp cận những giá trị lịch sử - văn hóa của quê hương, từ đó hình thành những ý thức, ý chí bảo vệ bản sắc văn hóa dân tộc và cách làm này của thanh niên không bao giờ trái với đạo lí dân tộc./.

PHỤ LỤC

BẢNG 1. DANH MỤC DTLSCM ĐƯỢC XẾP HẠNG TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH ĐỒNG THÁP

TT	Tên gọi di tích	Loại hình di tích	Địa điểm	Số Quyết định	Ngày ký Quyết định
DI TÍCH LỊCH SỬ CÁCH MẠNG XẾP HẠNG CẤP QUỐC GIA					
1.	Căn cứ kháng chiến của Tỉnh ủy Kiến Phong (Xẻo Quít)	Sự kiện lịch sử	Xã Mỹ Long, xã Mỹ Hiệp, huyện Cao Lãnh	420/QĐ-BVHTT	9/4/1992
2.	Chiến thắng Giồng Thị Đam - Gò Quản Cung	Sự kiện lịch sử	Xã An Phước, huyện Tân Hồng	02/QĐ-BVHTT	19/01/2004
3.	Vụ thảm sát Bình Thành	Sự kiện lịch sử	Thị trấn Thanh Bình, huyện Thanh Bình	02/QĐ-BVHTT	19/01/2004
4.	Địa điểm cơ quan Giao bưu Thông tin vô tuyến điện Nam bộ	Sự kiện lịch sử	Xã Phú Cường, huyện Tam Nông	40/QĐ-BVHTT	3/8/2007
DI TÍCH LỊCH SỬ CÁCH MẠNG ĐƯỢC XẾP HẠNG CẤP TỈNH					
5.	Bia thành lập Chi bộ Đảng đầu tiên của tỉnh Đồng Tháp	Sự kiện lịch sử	Xã Hòa An, thành phố Cao Lãnh	539/QĐ-UBHC	20/04/2001

6.	Khu căn cứ Bắc Dầu Quán Tre	Sự kiện lịch sử	Xã Bình Tấn, huyện Thanh Bình	539/QĐ-UBHC	20/04/2001
7.	Chùa Bửu Lâm	Sự kiện lịch sử	Xã Bình Hàng Trung, huyện Cao Lãnh	539/QĐ-UBHC	20/04/2001
8.	Tượng đài tưởng niệm vụ thảm sát ở Long Hưng B	Sự kiện lịch sử	Xã Long Hưng B, huyện Lấp Vò	539/QĐ-UBHC	20/04/2001
9.	Nơi diễn ra trận tiêu diệt Thiếu tướng Chanson và Thủ hiến Thái Lập Thành	Sự kiện lịch sử	Phường 3, thành phố Sa Đéc	508/QĐ-UBHC	28/03/2002
10.	Rẫy Cự Hồ	Sự kiện lịch sử	Phường 2, thành phố Sa Đéc	503/QĐ-UBHC	28/03/2002
11.	Căn cứ kháng chiến của Huyện ủy Cao Lãnh	Sự kiện lịch sử	Xã Mỹ Thọ, huyện Cao Lãnh	505/QĐ-UBHC	28/03/2002
12.	Khu căn cứ kháng chiến của Thị xã ủy Cao Lãnh	Sự kiện lịch sử	Xã Mỹ Trà, thành phố Cao Lãnh	509/QĐ-UBHC	28/03/2002
13.	Nơi thành lập chi bộ Đảng đầu tiên của tỉnh Cần Thơ	Sự kiện lịch sử	Xã Phong Hòa, huyện Lai Vung	504/QĐ-UBHC	28/03/2002
14.	Chống lấn chiếm Vàm Xáng Mỹ Thọ	Sự kiện lịch sử	Xã Mỹ Thọ, huyện Cao Lãnh	507/QĐ-UBHC	28/03/2002
15.	Tòa hành chánh tỉnh Sa Đéc	Sự kiện lịch sử	Phường 3, thành phố Sa Đéc	417/QĐ-UBHC	10/04/2003
16.	Đình Thường Lạc	Sự kiện lịch sử	Xã Thường Lạc, huyện Hồng Ngự	976/QĐ-UBHC	15/06/2004
17.	Phòng tuyến Cái Tàu Hạ	Sự kiện lịch sử	Thị trấn Cái Tàu Hạ, huyện Châu Thành	977/QĐ-UBHC	15/06/2004
18.	Căn cứ Tỉnh uỷ Vĩnh Long	Sự kiện lịch sử	Xã Hoà Tân, huyện Châu Thành	979/QĐ-UBHC	15/06/2004

19.	Bia chi đội Trần Phú (Hải Ngoại 4)	Sự kiện lịch sử	Phường 2, thành phố Sa Đéc	2291/QĐ-UBHC	22/12/2005
20.	Đình Tân Dương, Bức phù điêu Tân Dương	Sự kiện lịch sử	Xã Tân Dương, huyện Lai Vung	2294/QĐ-UBHC	22/12/2005
21.	Trụ sở Ủy ban khởi nghĩa	Sự kiện lịch sử	Phường 1, thành phố Sa Đéc	1684/QĐ-UBHC	14/11/2006
22.	Vụ thảm sát nhân dân ở Mương Chùa	Sự kiện lịch sử	Xã Hội An Đông, huyện Lấp Vò	2020/QĐ-UBHC	24/12/2007
23.	Vụ thảm sát ở ấp Lợi An	Sự kiện lịch sử	Xã Thanh Mỹ, huyện Tháp Mười	2021/QĐ-UBHC	24/12/2007
24.	Chống lán chiếm Kinh Ba Mỹ Điền	Sự kiện lịch sử	Xã Phú Điền, huyện Tháp Mười	2022/QĐ-UBHC	24/12/2007
25.	Cụm di tích Dinh Quận, Dinh Cò Tây - Nhà thầy thuốc Lư, Phòng tra tấn và Phòng biệt giam	Sự kiện lịch sử	Phường 4, thành phố Cao Lãnh	938/QĐ-UBHC	5/9/2008
26.	Chùa Phước Thiện	Sự kiện lịch sử	Xã Bình Phú, huyện Tân Hồng	941/QĐ-UBHC	5/9/2008
27.	Địa điểm đồng khởi chiến thắng giải phóng xã Thanh Mỹ	Sự kiện lịch sử	Xã Thanh Mỹ, huyện Tháp Mười	1656/QĐ-UBHC	9/12/2009
28.	Di tích đình Long Thuận	Sự kiện lịch sử	Xã Long Thuận, huyện Hồng Ngự	1657/QĐ-UBHC	9/12/2009
29.	Di tích Miếu Bà Chúa Xứ	Sự kiện lịch sử	Xã Đốc Binh Kiều, huyện Tháp Mười	1121/QĐ-UBHC	12/12/2011
30.	Di tích căn cứ kháng chiến Cả Tráp	Sự kiện lịch sử	Xã Tân Phước, huyện Tân Hồng	1122/QĐ-UBHC	12/12/2011
31.	Di tích vụ thảm sát Rạch Cái Dừa	Sự kiện lịch sử	Xã Vĩnh Thạnh, huyện Lấp Vò	820/QĐ-UBND.HC	19/9/2012

[Nguồn: Tổng hợp từ Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Đồng Tháp, năm 2013]

Tài liệu tham khảo

- [1]. Ban nghiên cứu Lịch sử Đảng (1982), *Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam tỉnh Đồng Tháp (1927 - 1945) tập I*, NXB Đồng Tháp.
- [2]. Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy Đồng Tháp (1995), *Lịch sử Đảng bộ tỉnh Đồng Tháp (sơ thảo) tập 1- 2*, NXB Đồng Tháp.
- [3]. Ban nghiên cứu Lịch sử Đảng (1997), *Lịch sử Đảng bộ tỉnh Đồng Tháp (1954-1975) tập III*, NXB Đồng Tháp.
- [4]. Nguyễn Hữu Hiếu (2003), *Chùa cổ Bửu Lâm*, Hội Văn học - Nghệ thuật tỉnh Đồng Tháp.
- [5]. Nguyễn Hữu Hiếu (2008), *Vùng đất Long Hưng, Đồng Tháp*, Hội Văn học - Nghệ thuật tỉnh Đồng Tháp.
- [6]. Hội Khoa học Lịch sử Việt Nam (2008), *Lược sử vùng đất Nam bộ Việt Nam*, NXB Thế Giới.
- [7]. Sở Văn hóa Thông tin Đồng Tháp (1992), *Hồ sơ khoa học di tích: di tích Căn cứ Tỉnh ủy Kiến Phong*.
- [8]. Sở Văn hóa Thông tin Đồng Tháp (1997), *Đồng Tháp di tích lịch sử và danh lam thắng cảnh*, Sở Văn hóa Thông tin Đồng Tháp xuất bản.
- [9]. Sở Văn hóa thông tin Đồng Tháp (2001), *Hồ sơ khoa học di tích: di tích Vụ Thẩm sát Long Hưng*.
- [10]. Sở Văn hóa thông tin Đồng Tháp (2001), *Hồ sơ khoa học di tích: di tích Chùa Bửu Lâm (Chùa tổ Cái Bèo)*.
- [11]. Sở Văn hóa Thông tin Đồng Tháp (2001), *Hồ sơ khoa học di tích: di tích Nơi thành lập Chi bộ Đảng cộng sản đầu tiên của tỉnh Đồng Tháp*.
- [12]. Sở Văn hóa Thông tin Đồng Tháp (2002), *Hồ sơ khoa học di tích: di tích Nơi diễn ra trận tiêu diệt thiếu tướng Chanson và Thủ hiến Thái Lập Thành*.
- [13]. Sở Văn hóa Thông tin Đồng Tháp (2003), *Hồ sơ khoa học di tích: di tích Tòa Hành chánh Sa Đéc*.
- [14]. Sở Văn hóa Thông tin (2004), *Hồ sơ khoa học di tích Vụ thẩm sát Bình Thành*.
- [15]. Sở Văn hóa Thông tin Đồng Tháp (2004), *Hồ sơ khoa học di tích: di tích Chiến thắng Giồng Thị Đam - Gò Quán Cung*.
- [16]. Sở Văn hóa Thông tin Đồng Tháp (2005), *Hồ sơ khoa học di tích: di tích Đình Tân Dương - Bức phù điêu Tân Dương*.
- [17]. Sở Văn hóa Thông tin Đồng Tháp (2007), *Hồ sơ khoa học di tích: di tích Nơi thành lập ngành Giao bưu Thông tin Vô tuyến điện Nam bộ*.
- [18]. Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Đồng Tháp (2008), *Hồ sơ khoa học di tích: dinh quận, dinh Cò Tây, nhà thầy thuốc Lư*.
- [19]. Sở Văn hóa, Thể thao và du lịch Đồng Tháp (2009), *Hồ sơ khoa học di tích: di tích Đồng khởi chiến thắng giải phóng Thanh Mỹ*.

Summary

Revolutionary vestiges in the Dong Thap province have provided historical lessons in art of fighting for the homeland's salvation throughout the decades from 1930 to 1975. This network of cultural heritages has shown: the local people's the art of fighting was really creative and amenable to the realistic conditions of resistance in Dong Thap; the beauty of people's behavior in "Lotus Land", the solidarity in combating aggressors and the heroic spirit of the Dong Thap's people. These cultural historical values being identified through revolutionary vestiges with distinctive characteristics of Dong Thap region are the ones that are considered as the bridge to connect the traditional and modern values which are required to be preserved and enhanced.

Ngày nhận bài: 27/11/2013; ngày nhận đăng: 26/12/2013.